

Nye landskaber, nyt natursyn, nye samspil

Erfaringer med folkelig forankring af den grønne trepart

Folkelig forankring er ikke et teknisk greb men en vedvarende praksis

Den grønne trepart er den mest vidtrækkende omlægning af det danske landskab i generationer. Den er politisk besluttet, juridisk forankret og administrativt sat i gang. Men om den lykkes i de konkrete landskaber og lokalsamfund afhænger ikke mindst af, om den forankres bredt og folkeligt.

Vi har i Grønt Omstillingsforbund Roskilde arbejdet på tværs og bygget netværk om klimaspørgsmål i Roskilde Kommune. Og vi har lært, at den slags arbejde kræver tålmodighed, tillid og en vilje til at møde folk, hvor de er.

Det er den tilgang, vi bragte med, da vi i september 2025 med støtte fra Novo Nordisk Fonden startede vores arbejde med folkelig forankring af treparten i Roskilde/Isefjord-området. Ønsket var at medvirke til at skabe nye landskaber, et nyt natursyn og nye samspil – og lære af vores erfaringer, så de kan styrke den folkelige forankring af treparten i hele landet.

Vi har bevæget os ind i et terræn, som ingen rigtig kender endnu. Treparten er ny, de lokale processer er spæde, og spørgsmålet om, hvordan borgere inviteres ind som medspillere – frem for publikum til andres beslutninger – er stadig langt fra besvaret.

Vi har brugt de seneste ni måneder i samtale og samarbejde med lodsejere, kommuner, foreninger, forskere og borgere på at finde ud af, hvad folkelig forankring af treparten kræver. Der tegner sig et nuanceret billede, der veksler med de meget forskellige lokale kontekster, som treparten lander i. Et stort, multifunktionelt, sammenhængende udtagningsprojekt i en ådal kræver andet og mere end et mini-vådområde på en enkelt lodsejers mark. Et område med tradition for fællesskab og samtale giver helt andre vilkår end et område, hvor naboer har ligget i strid, måske i generationer.

Vores arbejde i feltet har givet os erfaringer med udfordringerne ved folkelig forankring; om hvad der virker i praksis; og om vores egen tilgang.

Forankringen må bæres og ejes af lokale kræfter, der allerede er der, og sådan som de er. Vi kan understøtte dem, men ikke erstatte dem. Samtidig foregår trepartens udtagninger især på privat jord, og det sætter vilkår for, hvad folkelig inddragelse kan og bør være – vilkår, som både kommuner og civilsamfund må navigere i forhold til.

Manglende enighed om, hvad der tæller som viden og fakta om natur og landbrug, skaber kløfter og fordomme, og bruges ofte til at fremme særlige interesser. Det er der ikke noget nyt i, og det lader sig ikke løse med information alene, hvor pædagogisk det end præsenteres.

Samtalen om treparten må derfor ikke drukne i teknik og tal. Dens succes afhænger af, at vi også har en bredere, konstruktiv samtale om, hvilke landskaber vi vil leve i; hvordan vi vil afveje de mange interesser, der er på spil; og hvilken fremtid vi ønsker for landbruget, naturen, landdistrikterne og byerne. Den bredere dialog – lokalt forankret – kan være det smøremiddel, der kan løsne fastlåste positioner og få glid i udtagningsprojekterne.

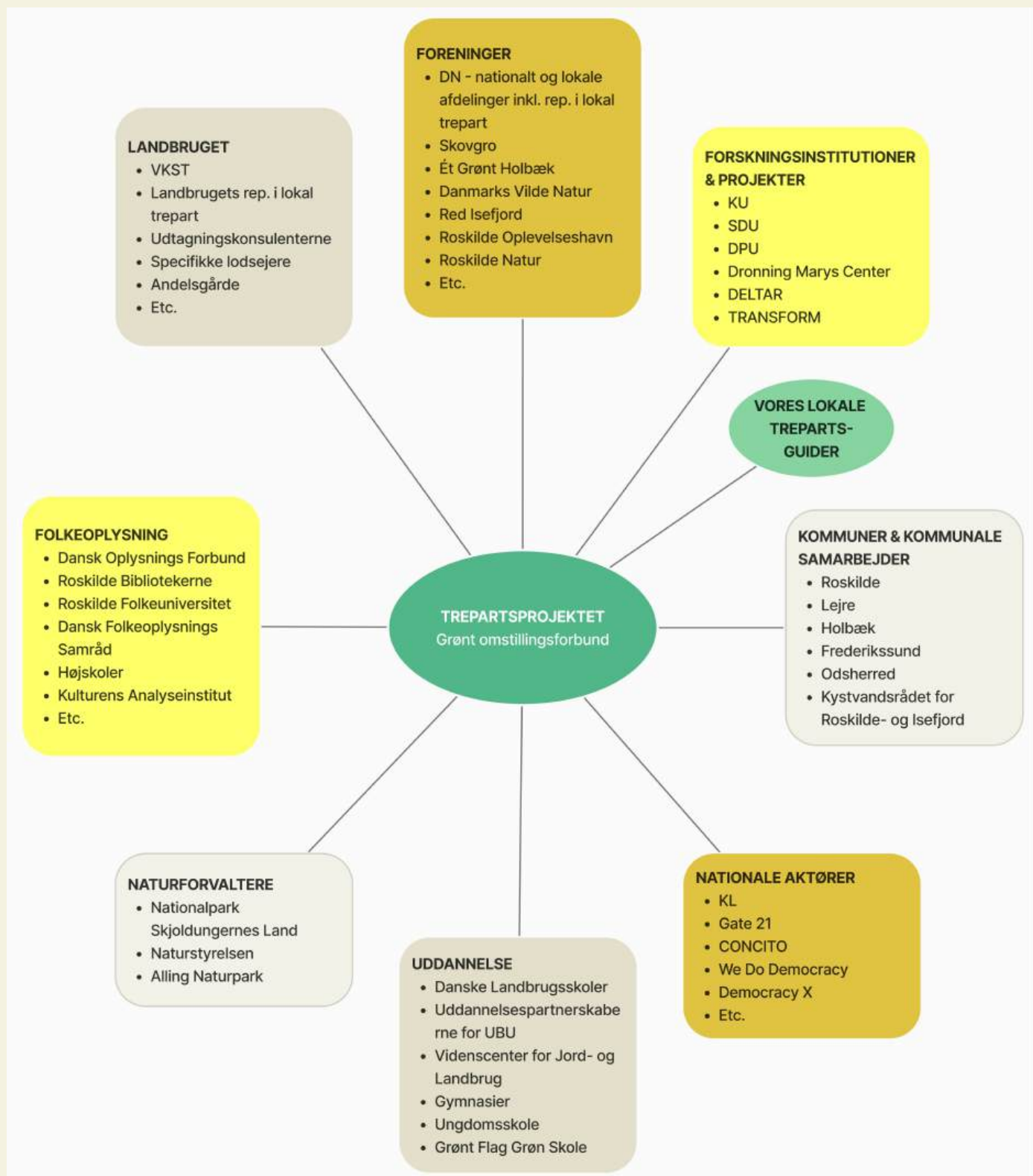
Undervejs har feltet også formet vores tilgang. Vi har eksperimenteret med nye formater for samtale og samskabelse – møder med landsbyråd, temadage med kommuner, foreninger og borgere side om side, og uddannelse af frivillige treparts-guider, der kan så frø og bygge bro lokalt. Det, der synes at virke, er det nære: lokale relationer, forankring i lokale foreninger, og fysiske steder og rum, hvor forskellige grupper og interesser kan mødes om både de helt lokale og de større spørgsmål.

Rapporten fortæller på de følgende sider, hvad arbejdet i Roskilde/Isefjords-området indtil videre har lært os. Om de spændingsfelter, vi arbejder i, om den metodetilgang, der er under udvikling, og om de perspektiver for vores videre arbejde, som vi – endnu meget foreløbigt – ser tegne sig. Vi har stadig mange spørgsmål. Men spørgsmålene tilhører ikke os alene, og vi håber, vores søgen efter svar kan stimulere en fortsat dialog mellem alle de gode kræfter, der arbejder på, at den grønne trepart bliver folkeligt forankret og en succes for vores fælles landskaber og fælles natur.

Dialog- og samarbejdspartnere for projektet

Vi arbejder tværgående, netværkorienteret, lærende og adaptivt. Vi opsøger aktivt nye partnere – både enkeltpersoner, uformelle og formelle organisationer. Vi er til stede der, hvor feltet formes: til lodsejer- og borgermøder, på konferencer, i lokale fællesskaber. Vi søger at bygge bro og skabe ligeværdige samtaler og synergier på tværs af skillelinjer og skel.

Vigtige udfordringer i treparten – hunde i keglespil, kampen om sandheden og den store samtale om de danske landskaber

Ni måneder i feltet har givet os et bredt billede af de spændingsfelter, vilkår og benspænd, der præger arbejdet med folkelig forankring af den grønne trepart. Vi har samlet dem i tre udfordringer – baseret på alt det, vi har lyttet til, erfaret og diskuteret. For hver af dem peger vi på, hvad vi mener er nødvendigt. Vi har ikke den fulde løsning på hvordan, men vi ser frem til at diskutere, undersøge og udvikle gode svar sammen med aktører fra alle sider af landskabet.

1: Privat jord vs. fælles landskaber – en udfordring for borgerinvolvering

Hvorfor, hvornår og hvordan skal borgere og lodsejere oplyses, inddrages eller ligefrem samskabe de mindre og større omlægninger, som treparten forudser? Skal det være hver for sig eller sammen, hvem skal først ombord, skal der kort og konkrete planer på bordet eller "bare" oplysning og mere generel dialog?

Vi har mødt stor interesse for treparten og de emner, den berører ved både egne og andres arrangementer. Men samtidig skal arealomlægningerne primært ske på privat jord, og ender rent praktisk ofte som en forhandling alene mellem private lodsejere og de relevante myndigheder, og det sætter umiddelbart grænser for den folkelige inddragelse. Nogle kommuner har været tilbageholdende med at invitere borgerne ind for tidligt, af frygt for at skræmme lodsejerne væk, og mens bred oplysning er mulig, er det sværere med konkret involvering og samskabelse. Det er følsomt, og kan i værste fald skabe modstand i stedet for samarbejde.

Erfaringer fra bl.a. Holbæk og Odsherred Kommune viser dog, at det kan give god mening at blande lodsejere og andre borgere i samtaler om deres landskaber. Vi ser, at det skaber forståelse og dialog, når naboer og lodsejere i trygge rammer – herunder i mindre grupper og med god tid – får reel mulighed for at høre hinandens interesser og synspunkter, og selv bidrage med deres. Vi har også set andre steder i landet (som f.eks. Alling Naturpark), at borgere kan være "dåseåbnere" for processer, hvor kommunen går forgæves.

Udfordringen er, at det både kræver en tæt indsigt i konteksten og en meget omhyggelig planlægning af mål, midler og faciliteringsprocesser, når mange aktører skal bringes sammen – ikke mindst hvis spændings- eller konfliktpotentialet er højt.

Der er således et stort behov for at undersøge og udvikle modeller for, hvordan borgerinvolvering kan bidrage konstruktivt på tværs af trepartens forskellige niveauer og lokale kontekster, og hvilke formater, der virker i forskellige lokale kontekster.

2: Viden, interesser og virkelighedsopfattelser – tre lag af uenighed

Vi har på tværs af aktørgrupperne mødt en stor uenighed om vidensgrundlaget for natur, miljø og landbrug. Det gælder emner som spildevand, kvælstofbelastning, drikkevand og pesticider, men også landbrugets faktiske indretning og vilkår, og de mulige alternativer, der er ved at forme sig i Danmark og Europa. Manglen på et fælles accepteret vidensgrundlag skaber unødvendige konflikter, rigide fronter og nærer følelsen af uretfærdighed.

Interessemodsatninger kan dog ikke løses gennem viden alene. Spørgsmål om privat ejendomsret versus allemandsret, driftsøkonomi versus biodiversitet, adgangsforhold og urørt natur rummer reelle dilemmaer, hvor forskellige grupper har forskellige legitime interesser, der ikke alle kan tilgodeses fuldt ud. Her er "hårde facts" ikke nødvendigvis løsningen.

Nedenunder de hårdeste debatter finder vi ofte udtalte virkelighedsopfattelser og naturforståelser, indlejret i de forskellige fortællinger og positioner. Vi møder forskellige grundlæggende syn på natur og menneskers rolle i samme, på landskaber og på landbrug – inden for og på tværs af såvel lodsejere som andre borgergrupper. Forskellige udgangspunkter, der giver forskellige konklusioner og kan medføre en til tider unuanceret og uafsluttelig kamp om sandheden.

Det er derfor en kerneopgave både at styrke det fælles vidensgrundlag, de gode fortællinger om gode kompromiser, det fælles sprog om natur, landbrug og landskaber og ikke mindst en forståelse af hinandens udgangspunkter og udfordringer. Ikke kun én gang, men som en vedvarende samtale og gennem mange tiltag og formater for dialog og samtænkning.

3: Udtagningsøvelse eller omdannelse af landskaber?

Set som udtagningsøvelse ender treparten som nævnt i en konkret forhandling mellem private lodsejere og de relevante myndigheder. Hvis vi i stedet vil udfolde trepartens potentialer for en både social, naturmæssig og økonomisk omdannelse af landskaberne, bringes meget mere i spil: bosætning, landbrugserhvervets fremtid, turismeudvikling, naturrelation, adgangsforhold, strukturudviklingen i landbruget, planlovgivning osv.

Udfordringen er, at den bredere samtale om landskaber og natur fører til en enorm stigning i kompleksiteten. Der er mange flere aktører, interesser, forvaltningsområder, videnskabelige data og lovgivningsmæssige rammer, der kan og bør inddrages i diskussionen – for ikke at tale om, at den bredere samtale om fremtidens landbrug udfordrer rodfæstede værdier, traditioner og identiteter, herunder de reelle og indbildte kløfter mellem "land" og "by".

Vi tror, at en vigtig opgave fremover bliver at styrke den folkelige samtale om trepartens potentialer – ikke bare for øget natur, men for livskvalitet og lokal udvikling. En samtale der også rummer en positiv fortælling om landbrugets og landdistrikternes fremtid og som styrker den sociale kontrakt.

Hvad har vi gjort?

De følgende tre afsnit viser projektet i praksis – hvad vi konkret har sat i gang i de første ni måneder, hvad vi har lært undervejs, og hvad vi ser for os fremadrettet. Det er her ambitionerne møder virkeligheden: i konkrete arrangementer og samtaler, i samarbejder der er vokset frem, og i eksperimenter, der ikke altid er gået som forventet. De tre fokusområder er ikke skarpt adskilte – de overlapper og fodrer hinanden – men de giver hver især et vindue ind i forskellige sider af vores arbejde.

Fokusområde 1: Trepårtens aktører

Hvordan kan treparten forankres lokalt, og hvordan kan aktører forbinde sig i konstruktiv dialog på tværs af snævre partsinteresser?

Det har vi sat i gang

- Udvikling af et netværk der samler både lokale og nationale aktører inden for kommuner, grønne aktører, landbrug, folkeoplysning, vidensinstitutioner, uddannelsesinstitutioner og lokale ildsjæle.
- Deltagelse i lodsejermøder, konferencer, webinarer, markvandring, workshops mv., hvor vi indsamler og videregiver viden, indsigt og ideer.
- En palette af oplæg og workshops samt formater, der kan tilpasses og målrettes til de forskellige aktører.
- Sparring, dialog og samarbejde med lokale grupper, der er i gang med samtaler om treparten og deres landskaber, herunder Rørvig By og Land, Holbæks Grønne Værter, Et Grønt Holbæk og Skovgro.
- En vidensbank med artikler, notater og læringsrapporter.
- Et nyhedsbrev med inspiration og eksempler på folkelig involvering, samskabelse og grøn dannelse.

Bl.a. det har vi gjort

- 80+ møder og dialoger med relevante aktører.
- Oplæg for 10+ aktører, foreninger, både lokalt og nationalt.
- Workshop om samskabelse for kommunale aktører – med flere på vej.
- Test og feedback på nyt dialogspil om trepart.
- 20+ artikler om erfaringer med borgerinddragelse og omlægningsprojekter.

Det har vi på plakaten

- Udbygning af samarbejde med kommunale og lokale aktører omkring Roskilde-Isefjord – og videre ud i landet, med særligt fokus på de større sammenhængende naturområder.
- Erfaringsdelings-events mellem kommunale aktører om borgerinddragelse og samskabelse.
- En mulig konference i efteråret om erfaringerne med folkelig forankring og deltagelse i treparten.
- Fortsat opsøgende formidling og vidensdeling – nu med en tydeligere rolle som erfaringsbærere.
- En videreudvikling af nyhedsbrev og online vidensbank som et levende opslagsværk.

Når naboer mødes

Da Holbæk Kommune inviterede både lodsejere og borgere til infomøder om treparten, viste det sig at give god mening at blande de to grupper. Borgernes spørgsmål nuancerede lodsejernes indvendinger, naboer fik måske for første gang øre for, at landmanden allerede er i gang med natur – og dialogen blev en samtale mellem flere aktørgrupper frem for en envejskommunikation. I dette rum lærer alle parter noget, og der opstår grundlag for mere holdbare løsninger.

Fokusområde 2: Grøn dannelse på tværs

Hvordan kan vi skabe grøn dannelse og læring om natur, landbrug og trepart og bidrage til mellemfolkelige samtaler på tværs, der styrker den fælles viden, forståelse og handlekraft?

Det har vi sat i gang

- Et bredt samarbejde med Roskilde Bibliotekerne, hvor vi har arrangeret en stor temadag i februar og en workshop i april. Temadagen samlede over 150 deltagere og viste en stor folkelig interesse for den grønne trepart.
- En foredragsrække om trepartens naturfaglige fundament, i samarbejde med Roskilde Folkeuniversitet.
- Samarbejder med lokale foreninger og aktører om læringsevents om natur, natursyn og trepart.
- Oplæg for en række nationale aktører om trepart og grøn dannelse.
- En pulje for støtte til aktiviteter for grøn dannelse for lokale foreninger og institutioner.
- Forestående talk på Klimafolkemødet 2026 i samarbejde med Uddannelsespartnerskaberne for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

Bl.a. det har vi gjort

- Temadag på Roskilde Bibliotek med 150+ deltagere.
- Inspirations-guide fra temadagen om tværgående samtaler og lokale handlemuligheder.
- Fire foredrag på Roskilde Folkeuniversitet.
- Arrangement på Roskilde Festival Højskole om natursyn og vandet under os.
- Oplæg til årsmødet for Vild med vilje om natursyn og konflikter.
- Oplæg til Videnscenter for jord- og landbrug om grøn dannelse i uddannelserne.

Det har vi på plakaten

- Videreudvikling af samarbejdet med Roskilde Bibliotekerne om folkelig oplysning om trepart, natur, natursyn og landbrug.
- Udforskning af nye formater for grøn dannelse og folkeoplysning på tværs af grupper.
- Samarbejde med lokale foreninger og grønne aktører om at løfte vidensniveauet om natur og biodiversitet.
- Samtaler på tværs af aktører om fremtidens landbrug og landdistrikter og den sociale kontrakt.

Folkelig oplysning i praksis

På Roskilde Bibliotek testede vi et format, der skulle gøre treparten konkret og jordnær for både borgere, lodsejere og foreninger. Vi brugte fire greb: Biblioteket som neutralt rum; faglige oplæg som fælles vidensfundament; lokale omlægningskort, interaktive opslagstavler og analoge debatvægge som samtalestartere; samt god tid til at møde en række lokale foreninger og aktører ved foreningsstande. Dagen eksemplificerede, hvor mange forskellige natursyn, der findes, og dog hvor ofte vi måske deler interesser uden at vide det.

Fokusområde 3: Lokal forankring og forandring

Hvordan kan de "mikro-lokale" processer mellem lodsejere, naboer og foreninger hjælpes på vej og trepartens intentioner omsættes til jordnær virkelighed i de enkelte lokalsamfund?

Det har vi sat i gang

Trepartsprocessen foregår i dag primært i en dialog mellem lodsejere og kommunerne omkring det konkrete jordudtag – og det er der god grund til, for det er en stor proces. Men det skaber et strukturelt hul: borgerne omkring de arealer, der skal udtages eller ændre brug, er ofte ikke tilstrækkeligt med, og kommunerne har sjældent hverken tid eller ressourcer til at inddrage bredere. Resultatet er manglende viden om, hvad treparten betyder lokalt, hvilke potentialer den rummer, og hvad der er på spil for lokalområdet.

At uddanne lokale ildsjæle som treparts-guider er et forsøg på at imødekomme det hul. Tanken er enkel: frivillige med lokalt kendskab og relevant baggrund klædes på med viden, redskaber og netværk, så de kan tale med naboer og lodsejere og hjælpe deres lokalsamfund med at formulere, hvad de ønsker for deres landskab.

Treparts-guiderne har selvsagt ingen formel autoritet, og de er ikke en løsning på alle udfordringer. Men de er en mulig model for, hvordan civilsamfundet kan blive aktive medskabere af bæredygtige løsninger frem for passive tilskuere.

Bl.a. det har vi gjort

- Udvikling af opgavebeskrivelse og træningsforløb for trepartsguiderne: fra lineær og resultatorienteret til dynamisk, relationel og læringsorienteret.
- Rekruttering af foreløbig 15 lokale trepartsguider.
- 3-4 træningsworkshops for guiderne samt deltagelse i øvrige arrangementer.
- Opbygning af et fællesskab for guiderne.
- Løbende formidling af erfaringer fra indsatsen gennem artikler og oplæg.

Det har vi på plakaten

- Videreførelse, udvidelse og udvikling af den nuværende gruppe af treparts-guider til et kontinuerligt og samarbejdende netværk – med løbende træning, erfaringsdeling og faglig opdatering.
- Igangsætning af konkrete aktiviteter med guiderne i deres lokalområder: oplysningsarrangementer, dialogmøder, markvandringer og støtte til lokale naturprojekter.
- Dybere forankring i lokalråd og foreninger, så guidearbejdet ikke hviler på enkeltpersoners skuldre alene.
- Erfaringsopsamling og inspiration til kommunale og civilsamfundsaktører andre steder i landet.

Treparts-guider: høj energi, høj kompleksitet

Treparts-guiderne er engagerede, men feltet er komplekst, og behovet for klarhed er stort. Hvad må de egentlig gøre? Hvornår risikerer de at obstruere de igånggørende udtagningsprocesser? Og hvordan taler man med en lodsejer, hvis jord pludselig er indtegnet på et omlægningskort? Spørgsmålene er mange, men de peger alle i samme retning: man kan ikke arbejde med folkelig forankring af treparten uden at kende sit lokale landskab. Ikke bare det fysiske, men også det sociale. Hvis det lykkes, kan treparts-guiderne blive brobyggere.

Vores metode – et godt sted mellem plan og læring

Vi startede med en plan og en ambition om at bidrage til den konkrete realisering af treparten samt dens iboende potentialer for en bredere grøn dannelse gennem formidling, dialog, folkeoplysning og lokal forankring. Vi vidste fra begyndelsen, at vi bevægede os ind i et felt, hvor der findes en del byggeklodser, men at ingen endnu havde erfaring med at sætte dem sammen i denne nye kontekst. Den første del af perioden har bekræftet nødvendigheden af at bevæge sig væk fra en instrumentel og lineær logik mod en mere relationel, organisk og dynamisk måde at arbejde på. Den samme bevægelse som vi ser nødvendig i hele treparten, og det samme mindset som man genkender i vellykkede grønne omstillingsprocesser, hvor læring ikke kun er en vej til målet men en del af selve målet. Metoderne, som vi skitserer i syv punkter nedenfor, er derfor ikke bare redskaber vi bruger – de er også et resultat i sig selv. Tilgange som vi håber, andre kan lære af og bygge videre på.

Vi kan ikke lave folkelig forankring

Folkelig forankring af treparten kræver mere end gode intentioner og velplanlagte arrangementer. Det kræver lokalt kendskab og relationer bygget over tid – og i sidste ende må det bæres af folket selv. Vi kan ikke forankre noget på vegne af andre, ligesom vi ikke kan lære for andre. Vi kan skabe rammer, bygge bro og hjælpe dem videre, der ønsker at forankre noget. Vores arbejde har bekræftet og skærpet vores rolle som erfaringsbærere, (videre-)formidlere, bindeled og dialog- og samskabere. Men vi er ikke et orkester, der spiller forankringen frem udefra, men en forstærker for de lokale kræfter, der allerede er der eller er ved at opstå.

Vi skaber langvarige relationer

Vi investerer meget tid i at opbygge relationer – ikke bare for at skabe et arrangement en tirsdag aften, men for at opbygge tillid og kapacitet over tid. Det har resulteret i et bredt netværk med mange typer aktører på tværs af hele Roskilde-lsefjrdomsrådet og derudover. Vi synes, at det virker i forhold til at nå lokalsamfund og aktører, og vi kan i dag relativt let sætte arrangementer og samtaler op på tværs af aktørgrupper – og støtte vores netværk i selv at tage initiativer. Med udgangspunkt i relationerne indsamler og videregiver vi viden og indsigt, søger at sætte aktører sammen og plante frø til nye projekter og partnerskaber. Nogle gange med et konkret resultat, andre gange bare som et frø, hvor vi endnu ikke ved, om det kan spire, og hvad det bliver til.

Vi har store ører

Vi deltager i lodsejermøder, webinarer, konferencer og individuelle møder med relevante parter i treparten og følger med i de projekter, der springer op i relation til trepart, naturforvaltning og borgerinvolvering. Vores rolle er primært at lytte og forstå: de centrale udfordringer, positioner og videnshuller, men også åbninger, fællensnævner og potentialer. Det lyder enkelt, men det er en disciplin at holde fast i – især når man har lyst til at bidrage og løse problemer. Vi har erfaret, at den lyttende tilstedeværelse giver os et mere nuanceret billede af feltet, end når vi er der for at handle eller selv tale. Og det er den viden, der giver os grundlag for at handle relevant og møde folk, hvor de er.

Vi stiller fortællinger til rådighed

Et fælles videns- og erfaringsgrundlag skaber bedre forudsætning for fælles handling. Derfor arbejder vi aktivt med at indsamle og formidle viden og konkrete erfaringer fra feltet – om hvad der virker, hvad der er svært, og hvad der overrasker. Det kan være erfaringsopsamlinger fra møder og seminarer, eller portrætter af lokale initiativer. Vi forsøger samtidig at løfte blikket og samle pointer op, der forholder sig til de større spørgsmål om treparten, natursyn og landskabernes fremtid. Det er ikke kun succeshistorier eller ren journalistik, men billeder og tolkninger af et felt i bevægelse – og vi bruger dem aktivt til at kvalificere vores eget arbejde og til at inspirere andre.

Samtale og samskabelse kræver de rigtige rum og rammer

Den gode samtale har det svært i store plenum-dominerede processer, hvor der er rigtig mange mennesker samlet, som ikke har tættere indbyrdes relationer eller fornæmmelsen af at være en uundværlig eller berettiget del af et event. Dialog opstår sjældent på kommando, men kræver tid, lokale relationer og formater tilpasset den konkrete kontekst. Vi søger at eksperimentere med formater, der inviterer borgere, foreninger og fagfolk til at være ligeværdige aktører, der alle skal lære af hinanden. Vi vil gerne tage udgangspunkt i det konkrete: en ådal, en landsby, nære emner og lokale fællesskaber. Det kræver mod til at give slip på kontrollen over samtalen – og vi er stadig ved at lære, hvad det vil sige i praksis.

Vi eksperimenterer og udvikler modeller

En del af vores opgave er at eksperimentere og lære, og at udvikle og afprøve modeller, som andre kan bruge og bygge videre på. Vi har afprøvet spændende formater fra temadage med folkelig oplysning og samskabelse til træning af frivillige treparts-guider. Ikke alt virker første gang, og alting virker altid lidt anderledes end projekteret. Derfor sigter vi efter at dokumentere, hvad vi lærer, og gøre erfaringerne og modellerne tilgængelige og anvendelige for andre aktører, der arbejder med lignende udfordringer. Ikke som færdige opskrifter, men som bidrag til et felt, der endnu ikke har fundet sine former.

Jo større ambition, jo mere lokalt og tilpasset konteksten

Jo mere vi arbejder med folkelig forankring i treparten, jo tydeligere bliver det, at metoderne må tilpasses den lokalitet, man er i – dens historie, personligheder, relationer og konflikter. Det, der virkede et sted i Holbæk, virker ikke nødvendigvis et sted i Odsherred. Samskabelse og dialog kræver naboskab, tilknytning og kontekst, og jo mere der er på spil for de involverede, jo mere afgørende er den lokale forankring og tilpasning til den specifikke kontekst. Det kræver tid, og det kræver, at vi tilpasser vores metode og rytme til de involveredes virkelighed – og ikke omvendt. Figuren nedenfor illustrerer vores metodiske læring om sammenhængen mellem graden af samskabelse og behovet for tilpasning til konteksten.

Vi skynder os – langsomt og sidelæns

Vores arbejde er stadig i sin vorden. Vi har lært meget de første ni måneder, men er naturligvis slet ikke i mål.

Erfaringerne peger på tre grundlæggende udfordringer beskrevet her i rapporten: Hvordan skaber vi folkelig involvering på privat jord, uden at det torpederer de igångværende processer? Hvordan bygger vi et fælles vidensgrundlag og et fælles sprog på tværs af aktører med meget forskellige udgangspunkter? Og hvordan løfter vi samtalen om treparten ud af den tekniske udtagningsøvelse og ind i en bredere fortælling om landskabernes og landbrugets fremtid – uden at tabe den lokale konkretthed og de mennesker, der bor og lever på landet?

Vores svar på alle tre udfordringer har to fælles elementer:

Det tager tid, og det skal tage tid. Tillid bygges ikke på én temadag, lokalt ejerskab opstår ikke af en workshop, og nye fortællinger om land og natur vokser ikke frem på et kvartal. Vores hidtidige arbejde peger på, at tid er afgørende for at skabe det folkelige fundament, der er nødvendigt.

Folkelig forankring vokser sidelæns, uden at nogen er øverst eller nederst. Både kommunale forvaltere, borgere og fællesskaber kan drive på. Forankring smitter fra et område til et andet, fra en lokal gruppe eller ildsjæl til en anden, og den gror bedst med udgangspunkt i eksisterende lokale fællesskaber og netværk. Samtidig har den brug for næring og gode vækstvilkår undervejs.

Samtidig ved vi, at vi skal skynde os – så hvordan skynder vi os langsomt, og skaber synlig fremdrift undervejs, uden at det går ud over den tillid og de relationer, som er hele forudsætningen? Og hvordan sikrer vi, at nationale dagsordener og store initiativer understøtter de lokale processer, og ikke overvælder eller prøver at erstatte dem?

Vi har ikke svarene, men vi har formuleret fem pejlemærker for vores videre færd:

- Vi vil fortsætte med at udforske de spændingsfelter, vi bevæger os i – og aktivt søge samspil med nye initiativer til folkelig forankring i de lokalområder, vi fokuserer på. Lokal forankring foregår ikke i et refugium isoleret fra resten af verden, og den skal magte at udnytte de ressourcer og muligheder, der kommer gennem større initiativer.
- Vi vil rette særlig opmærksomhed mod de store sammenhængende naturområder, hvor trepartens tidsplan erfaringsmæssigt trækker ud – hvor der er en mosaik af lodsejere og ”omkringboere”, der skal finde fælles fodslag, og hvor forankring og samskabelse er særlig relevant. Det er her, de mikro-lokale processer har mest brug for understøttelse og her treparts-guiderne og de lokale netværk har mest at bidrage med.

- Vi vil søge et mere aktivt samspil mellem forankringen af treparten og den større samtale om fremtidens landskaber og landdistrikter. Konkret betyder det, at vi gerne vil bringe kræfter sammen på tværs af landbrug, foreninger og andre aktører, som kan blive klogere på hinanden og dele erfaringer og modeller.
- Vi vil fortsætte det tidssvarende folkeoplysningsarbejde – i mark, skov og inden døre – hvor forskellige interesser, anskuelser, naturforståelser og viden kan mødes nysgerrigt og ligeværdigt. Blandt andet gennem et videre samarbejde med bibliotekerne og andre folkeoplysende aktører og gennem de samtaler, vi er ved at udvikle i formater, der kan bygge bro mellem borgergrupper.
- Vi vil opskalere sidelæns og på tværs – søge lokalt forankrede partnere og stimulere dannelsen af inkluderende lokale netværk på tværs af forvaltere, foreninger, landbrugs- og erhvervsorganisationer, lokalråd og forskere.

Nye landskaber, nyt natursyn, nye samspil

Erfaringer med folkelig forankring af den grønne trepart

Udgivet maj 2026

Udgivet af: Grønt Omstillingsforbund – Roskilde

www.go-roskilde.dk

Forfattere: Marie Richter, Troels Dam Christensen og Nils Boesen

Grønt Omstillingsforbund – Roskilde – Gruppen for Grøn Trepert

Fotos og illustrationer: Grønt Omstillingsforbund – Roskilde

Rapporten er en del af projektet Nye landskaber, nyt natursyn, nye samspil, der er støttet økonomisk af Novo Nordisk Fonden (NNF25SA0106232).

